

LIETUVIŠKOS PASAKOS ĮVAIRIOS

Apė baltąjį Vilką

Buvo karalius ir turėjo tris dukteris: viena graži, antra da gražesni, trečia da gražesni. Jauniausia – gražiausia. Tėvas norėjo in Vilnių važiuot imt slūginę apsižiūrėt, kiaules apsišert, viską apsišluot, apsičystyt. Jauniausia gražiausia sako:

– Tėvai, nereikia man tų slūginių, aš pati apsižiūrėsiu. Kai jūs važiuosit in Vilnių, tai jūs man parvežkit gyvų kvietkų ragažikę.

Ir išvažiavo in Vilnių. Vienai nupirko suknią, antrai nupirko skepetą brangią, o trečiai ieškojo po visą miestą, po visus kromus – nerado gyvų kvietkų ragažikės.

Važiavo namo per girią. No namų buvo trys arba keturios mylios, tai žiūri, kad šaly kelio sėdi baltas vilkas, an jo galvos – gyvų kvietkų ragažikė. Liepė karalius kurmonui:

– Lipk iš kariatos, paimk tą gyvų kvietkų ragažikę, atnešk.

Prašnekė vilkas, sako:

– Vajaunas karaliau, ne dovanai gaut gyvų kvietkų ragažikė.

Pasakė karalius:

– Ką tu nori? Tai aš tave pinigais apipilsiu.

Atsakė vilkas, sako:

– Nenoriu aš tavo pinigų, tiktai aš noriu, tą man pažadėk, katrą pirmiausia pasitiksi.

Pamislyjo karalius: „Namai toli, patiksim ar žvėrį, ar paukštį, tai pažadu“.

Važiavo iki savo namų, nieko nepatiko. Užvažiavo an dvaro, patiko jauniausia duktė. Pradėjo tėvas, motina gailiai verkt. Sako duktė:

– Tėvai, motina, ko tep gailiai verkiat?

Sako:

– Ak, mes tave pažadėjom baltam vilkui: ateis in trečią dieną an dvaro, tai reiks tau su juo aitie.

Atėjo in trečią dieną vilkas an dvaro, užšvilpė:

– Atiduokit mano, ką žadėjot.

Parėdė jam pakajauką. Sako vilkas:

– Sėsk an manę, aš tave nešiuos int savo dvarą.

Nunešė in tą daiktą, kur sėdėjo su savo gyvų kvietkų ragažike, sako:

– Sėskim pasilsėt.

Susėdo pasilsėt. Sako jai:

– Ką tavo tėvas darytų, kad ant šitos girios valią turėtų?

Sako:

– Mano tėvas biednas, medžius kirstų ir statines* darytų, parduotų, tai vis duonos kąsnį turėtų.

Vilkas sako:

– Tai ne toj. Sėsk an manęs, nešiu in tą dvarą, iš kur tave paėmiau.

Nunešė, sako:

– Atiduokit mano tikrąją, ba kad neduosit, ateisiu su šturmu, nuversiu visus mūrus ir pakajus, ir jumiem ne gyvenimas čionai bus!

Verkia tėvas, motina, sako:

– Vaikeli, aik, kad mes tave pažadėjom baltam vilkui.

Apsirengė, pasiėmė savo gyvus kvietkus susirišo, nešėsi sykiu*. Nunešė baltas vilkas in tą daiktą, kur su tāj sėdėjo. Sako:

* Statines – orig. *staunyčias*.

* Sykiu – orig. *rozu*.

– Sėskim pasilsėt.

Klausia pas paną baltas vilkas, sako:

– Ką tavo tėvas veiktų, kad ant šitos girios valių turėtų?

Sako pana:

– Mano tėvas medžius kirstų, budavotų budinkus, leistų randaunykus, tai ką mano tėvas dabar bagotas, paskui da bagotesnis būtų.

Tai sako:

– Tai toj pati. Sėsk an manę, nešiu in savo dvarą.

Nunešė per girias int savo dvarą. Dvaras gražus, išbudavotas ir išbrukavotas. Sako ta merga:

– Gražus dvaras ir gražūs pakajai, tiktai mano tėvas, motina toli liko.

Sako:

– Aisim už metų pas tavo tėvus.

Kaip išleido pusę metų, pareina baltas vilkas, sako:

– Širdie mano, renkis in veseliją: tavo vyriausia sesuo ženyjasi. Aš tave nunešiu. Ale kai aš ateisiu tave paimt, tai tu nieko neklausyk, nė tėvo, nė motinos. Kai aš švilptelsiu, tai teip tu pamesk gėrimą ir valgymą ir aik pas mane, ba kai paliksiu, netropysi kelio pareit per girias.

Tai jis nunešė in veseliją, ale jis sugrįžo, o ją paliko. Kaip apė vakarą, tai jisai atėjo. Švilptelė palei pakajus, teip ji pametė gėrimą ir valgymą ir ėjo pas jį ir sėdo an jo. Parsinešė int savo dvarą.

Išleido kitą pusę metų. Parėjo vilkas, šneka, sako:

– Širdie mano, aisim in veseliją pas tavo tėvus: tavo vidutinė sesuo ženyjasi. Ale dabar abudu aisim ir nakvosim.

Ale tas vilkas buvo gražus ponaitis, tiktai vilko šiūba apsilkęs. Ėjo abudu in veseliją ir apsinakvojo. Nakčia, kai ėjo visi gult, tai juos nuvedė in pakajėlį ir paguldė. Žiūri karalienė, kad jis tą šiūbą nusivilko, tai jis gražus ponaitis. Tai karalienė liepė savo mergom kuknioj pečių užkurt ir tą šiūbą inmest. Led spėjo šiūbą in pečių inmest, teip ponaitis tas išėjo su šturmu, su vėju per duris ir nuėjo in savo dvarą, o ją paliko.

O ji verkdamą ėjo per girias tais takais, ale netropyjo nė kelio, nė tako. Tai ji vaikščiojo per pusę mėnesio, tai ji priėjo grinčiukę vidury girios. Inteina in vidurį – vėjas sėdi, skaito. Klausia jijė:

– Vėjai, ar nematėt balto vilko?

– Pūčiau dieną ir naktį, neseniai parėjau, ale nemačiau.

Davė jai vieną čėveryką, kad ji nužengė šimtą mylių. Nužengė pas žvaigždę, sako:

– Žvaigždele, ar nematėt balto vilko?

Sako:

– Šviečiau per naktį, ale nemačiau.

Davė čėveryką jai, kad ji nužengė du šimtu mylių. Nužengė pas mėną, sako:

– Mėneli, ar jūs nematėt balto vilko?

Sako:

– Žibėjau per naktį, neseniai parėjau, ale nemačiau.

Davė čėveryką, kad ji nužengė keturis šimtus mylių. Nužengė pas saulę, sako:

– Saulele, ar nematėt balto vilko?

Sako:

– Mačiau, ale tavo baltas vilkas rengiasi su kita ženytis: jau jisai turi apsirinkęs sau mergą ir pas jį ji paslūgavoja. – Paskui sako: – Nužengsi palei stiklinį kalną, rasi kalvę*. Duok kojas rankas apsikaltstyt. Ir duok no keturių sieksnių lencūgą nukalt. Tai tada užlipsi prieš kalną ir nusileisi in tą dvarą.

Davė jai saulė čėveryką: kad ji žengė, nužengė penkis šimtus mylių. Davė jai ratelį: kad ji samanas verpė, špūlioj šilkai. Davė jai tokį peilį: kad ji supuvusį medį drožė, o aukso skiedrikės puolė. Davė jai šakutę**: kad ji balanikę bado, o aukso skylikės.

* Kalvė – orig. *kuznią*.

** Šakutė – orig. *videlci*.

Tai ji nužengė an to kalno. Nusileido in tą dvarą. Tai ją priėmė lovų klot ir apsimazgot. Apsižiūrėjus visus savo darbus, atsėdęs su tuo rateliu verpia. Ale ji savo burnos nerodo apsigobus savo galvą, kad ją nepažintų. Jos vyras laukia nedėlios, tai bus šliūbas su antra pačia. Tai ji kai verpė su tuo rateliu, tai toj antroji merga to pono sako in ją:

– Bobut, atiduok man šitą ratelį.

Sako:

– Jei leisi po jaunikio lova šiąnakt pergulėt, tai atiduosiu šitą ratelį tau.

Sako:

– Leisiu.

Ale liepė lekajui nueit in miestą pripirkt macniausių gėrimų*** dėl pono. Nupirko lekajus dėl pono gėrimų ir parnešė. Tai toj antra merga davė jam gert macnių gėrimų ir paguldė in lovą ir leido tą bobutę po tą lova pergulėt. O ji kai atėjo po tą lova, tai pasakojo kai tik no pradžios jos gyvenimo, kaip jos buvo trys seserys, ji jauniausia ir gražiausia; kaip**** jie ją pažadėjo už balto vilko; kaip ji ėjo in veselijas, vienoj ji viena buvo, antroj abudu buvo; kaip motina liepė mergom siūbą sudegyt, o tas ponaitis išėjo su visu šturmu, su vėju ir paliko ją vieną; kaip dabar ji verkdama ėjo ieškot, priėjo vėją, priėjo žvaigždę, priėjo mėną; kaip nuėjo ir rado saulę; kaip saulė sako, kad matė, ale tas baltas vilkas jau su kita rengiasi ženytis, ir davė lencūgą nusikalt no keturių sieksnių užlipt prieš stiklinį kalną; kaip tada intsileido in tą dvarą, ir toj antroji pati leido gulėt po jaunikio lova. Negirdėjo baltas vilkas, o tie vartaunycai, katrie nemiegojo per naktį, jie girdėjo, ką ji šnekėjo. Ant rytojaus pasakė tam ponui:

– Klausykit, ką šiąnakt po jūs lova toj bobutė tiek daug šnekėjo.

Tai jisai suprato, kad ta jo pirmutinė pati jį atieškojo.

Sulaukė nedėlios. Suvažiavo visi karaliai. Sako jisai:

– Tai dabar klausykit, visi karaliai, ką aš sakysiu. Kad aš pamečiau no skrynios***** raktą, dabar daviau naują padaryt ir tą seną radau – kažin katras geresnis?

Pasakė visi karaliai:

– Senas vis geresnis ne kai naujas.

Jisai sako:

– Tai mano pirmutinė pati geresnė ne kai antroji.

Tai dabar davė pašaukt antrą savo mergą, sako:

– Traukis šalin. Atėjo mano pirmutinė pati. Nemislyjau, kad tai mane ji atieškos. Tai dabar ji mano, o aš jos. O tu traukis, grįžk pas savo tėvą.

(No tos pačios.)

Lietuviškos pasakos įvairios, pirma knyga, surinko Jonas Basanavičius, Vilnius: Vaga, 1993, p. 237–241.

*** Gėrimų – orig. *trunkų*.

**** Kaip – orig. išn. (*vokiškai*) Toliau esu labai sutrumpinęs ir atitinkamai tiesioginį E [Ievos Baugutės] pateikėjos pasakojimą esu vertęs į netiesioginį.

***** Skrynios – orig. *kufaro*.